

Christel Holl

Závěrečné setkání kandidátů k biřmování
SLAVÍME SVÁTOST BIŘMOVÁNÍ
PRŮBĚH A VÝZNAM OBŘADU

---

metodický postup

...přijmi pečeť daru Ducha svatého.

z liturgie biřmování

MYŠLENKY K TÉMATU

Blíží se datum slavení svátosti biřmování. Vrcholí setkávání těch, které jsme provázeli na cestě k dospělému postoji víry. Než obrátíme pozornost k průběhu a významu obřadu, může si vedoucí zreflektovat průběh přípravy.

Např. zda biřmovanci měli možnost a prostor

- promýšlet obsah víry a získat potřebné vědomosti
- zakusit prostředí důvěry, sdílení a podpory společenství
- rozvíjet duchovní život – praxi modlitby a čtení Písma, slavení svátostí
- zapojit se do života farnosti nebo společenství, v němž se na přijetí svátosti biřmování připravují
- učinit důležitá rozhodnutí pro rozvíjení života i v duchovní oblasti

Při závěrečném setkání bychom měli „vzvednout“ to, co jsme se během přípravy naučili a objevili jako podstatné pro náš život. Důsledkem dobré přípravy by měla být aktivní účast biřmovanců na přípravě slavnosti a otevřenost pro slavení a přijetí této svátosti. Seznámíme se s průběhem obřadu biřmování, s obsahem textů a podpoříme to, co je potřebné.

Slavení biřmování má pět částí a metodický postup k jednotlivým částem má následující strukturu:

- ⇒ *Význam obřadu*
- ⇒ *Aktivity podporující význam*
- ⇒ *Průběh obřadu*

JAK SLAVÍME SVÁTOST BIŘMOVÁNÍ

SVÁTOST BIŘMOVÁNÍ se ve společenství farnosti uděluje v průběhu mše svaté, aby více vyniklo základní spojení této svátosti s celým uvedením do křesťanského života, kdy se věřící stávají údy živého Krista a skrze křest, biřmování a eucharistii jsou k němu přivtělováni a připodobňováni. Ve svátosti biřmování biřmovanci přijímají plnost daru Ducha svatého, kterého Pán seslal v den letnic na apoštoly.

Úvodní obřady a bohoslužba slova se konají jako obvykle až do evangelia. Svátost biřmování se udílí po promluvě biskupa.

1. Představení kandidátů biřmování biskupovi

⇒ *Význam obřadu*

Kněz představí každého biřmovance jménem. Biřmovanci svým postojem dávají najevo, že je to jejich vlastní rozhodnutí přijmout svátost biřmování a připravenost nechat se vyslat Duchem svatým ke službě. Svým postojem vyjadřují „JÁ JSEM ZDE, JSEM ODHODLÁN/A JÍT, KAM MĚ POSLEŠ“.

⇒ *Aktivity podporující význam*

Kdo jsem, jaký jsem, rozhoduji se

Během přípravy měli biřmovanci možnost vzájemně se představit a seznámit, nastoupit cestu sebepoznávání. Můžeme si připomenout, kdy jsme během přípravy přemýšleli o tom, KDO JSEM, JAKÝ JSEM, JAK SE ROZHODUJI, a upevnit to, co je důležité.

Podněty k přemýšlení a sdílení:

- Během přípravy jsem si uvědomil/a o sobě... dověděl/a jsem se od druhých...
- Když řeknu „JÁ“ – říkám o sobě...
- Čím jsem obdarován/a? Umím přijímat „dary“, pomoc?

- Umím se o své bohatství dělit?
- Jsem to já, kdo se rozhoduje, kdo jedná? Rozhoduji se svobodně?
- Ovlivnila příprava můj vztah k sobě, k druhým, k Bohu?

Pokud jsme se těmto tématům během přípravy nevěnovali, zvolíme činnost, která podpoří pochopení významu této části, kdy jsme představeni biskupovi a svým postojem vyjadřujeme „JÁ“, „ZDE JSEM“.

⇒ *Průběh obřadu*

Představení se nejčastěji děje po přečtení evangelia a před homilií.

Kněz představí biřmovance tak, že řekne křestní jméno, případně i příjmení, biřmovanec se postaví, ukloní se biskupovi a posadí se.

Po dohodě s biskupem můžeme přemýšlet i o jiné formě představení, zvláště když je menší počet biřmovanců.

Možnosti:

Kněz řekne křestní jméno, případně i příjmení, biřmovanec se postaví, řekne: „Zde jsem.“ Pak se biskupovi ukloní a posadí se.

Po homilii následuje křestní vyznání víry, při kterém se většinou nepoužívá křestní svíce. Pokud chceme zvýraznit spojení biřmování se svátostí křtu a domluvíme se předem s biskupem, biřmovanci si zapálí svou křestní svíci od paškálu.

2. Obnova křestního vyznání

⇒ *Význam obřadu*

Při křtu dětí se rodiče a přítomní křesťané zříkají ducha zla, vyznávají víru a přijímají zodpovědnost za výchovu ve víře svých dětí. Nyní zodpovědnost za svůj život převezmou biřmovanci sami. Každý má vyslovit ANO k odmítnutí všeho zlého, (tomu odpovídá formulace „zříkáš se ducha zla“?) a vyslovit VĚŘÍM k Vyznání víry církve.

⇒ *Aktivity podporující význam*

Ano, věřím, amen

Text obnovy křestního vyznání rozdáme biřmovancům domů před setkáním, aby se mohli nad ním zamyslet. Doma mohou v textu:

- a) zvýraznit slova, na které mohu odpovědět: Ano. Věřím.
- b) podtrhnout slova, u nichž se chci na něco zeptat, které mi nejsou úplně jasné
- c) vykřičníkem označit slova, na které nemohu odpovědět: Ano. Věřím.

Biřmovanci si mohou také vybrat jednu větu z Kréda, která je nejvíc zaujala nebo má význam pro jejich další život. Toto své svědectví mohou písemně zpracovat, s texty můžeme pak dále pracovat.

OBNOVA KŘESTNÍHO VYZNÁNÍ

Biskup:	Zříkáš se ducha zla, všeho, co působí, i všeho, čím se pyšní?
Biřmovanci:	ANO.
Biskup:	Věříš v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země?
Biřmovanci:	VĚŘÍM.
Biskup:	Věříš v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, jenž se narodil z Marie Panny, byl ukřižován a pohřben, vstal z mrtvých a sedí na pravici Otcově?
Biřmovanci:	VĚŘÍM.
Biskup:	Věříš v Ducha svatého, Pána a dárce života; v Ducha, jenž byl o letnicích dán apoštolům a dnes bude skrze vkládání rukou dán také vám?
Biřmovanci:	VĚŘÍM.
Biskup:	Věříš v svatou církev obecnou, společenství svatých, odpuštění hříchů, vzkříšení mrtvých a život věčný?
Biřmovanci:	VĚŘÍM.
Biskup:	Tak věříme. Tak věří církev. A tuto víru vyznáváme a ona je naší slávou v Kristu Ježíši, našem Pánu.
Celé shromáždění:	AMEN.

Texty, které měli biřmovanci doma, si přinesou na setkání a můžeme se sdílet, jaký postoj jsme k textům zaujali. Vedoucí citlivě reaguje na výpovědi biřmovanců, nejde jen o porozumění textům, ale o bohatství různých výpovědí o vlastní víře.

Ujistíme biřmovance, že k životu patří jistota víry i pochybnost, konání dobra i selhání a nedokonalosti. Zdůrazníme, že naše pochybnosti nejsou překážkou přijetí svátosti biřmování. Svým ANO chceme potvrdit rozhodnutí žít jako křesťané a svým VĚŘÍM potvrdit rozhodnutí rozvíjet svou víru. V situacích selhání máme naději k obrácení. Duch svatý nás může přes všechna úskalí života provést.

Můžeme také přemýšlet o významu slova AMEN – vyjadřujeme své „tak se staň“, svůj souhlas k řečenému.

Toto hebrejské slovo má tři základní významy: a/ stojím za tím, věřím tomu; b/ ať se tak stane, kéž tomu tak je; c/ podle Zj 3,14 je Kristus "Amen", věrný svědek. Znamená to tedy, že oním "amen" jako bychom řekli: Chceme skutečně konat to a tak, jak to zde bylo řečeno.

Zájemcům můžeme nabídnout osobní rozhovor.

⇒ *Průběh obřadu*

Biřmovanci stojí před biskupem a on se jich táže, biřmovanci odpovídají. Pokud je biřmovanců malý počet, mohou odpovídat jednotlivě. Vhodnější je forma „zříkáš... věříš...“ než „zříkáte... věříte...“.

3. Vkládání rukou

⇒ *Význam obřadu*

Vkládání rukou je gesto, které nacházíme ve Starém i Novém zákoně a má řadu různých významů – požehnání, pověření, znamení Božího příklonu k člověku atd. Gesto vkládání rukou je obsaženo ve slavení svátostí. Podstatná jsou také slova, která jsou řečena. Vkládání rukou při svátosti biřmování vyjadřuje, že Duch Boží má na biřmovance sestoupit a naplnit je svými dary. Ruce biskupa jsou znaméním Boží síly, kterou je Duch svatý. Dar Ducha svatého dokonaleji připodobňuje křesťany Ježíši Kristu a naplňuje je silou, aby vydávali Kristu svědectví, a tak ve víře a lásce vytvářeli jeho tajemné tělo. Biskup se vztáhnutýma rukama svolává Ducha svatého slovy modlitby, která jsou převzata z Izaiášova mesiánského proctví (srov. Iz 11,2).

⇒ *Aktivity podporující význam*

Gesta, slova, materie

Během přípravy měli biřmovanci možnost prohloubit schopnost porozumět slovům, gestům, materii při slavení svátostí tak, aby vnější – viditelné se stalo znaméním vnitřního – neviditelného.

Během přípravy jsme se zabývali významem gest:

- v každodenním životě, gesta dělají viditelným to, co má člověk v srdci;
- v biblických textech popisujících Boží jednání ve SZ, jednání Ježíše a apoštolů v NZ
- při modlitbě (složené ruce, rozepjaté ruce, zvednuté ruce, klečení, stání, sedění, prostrace, vložení rukou na toho, za koho se modlíme atd.)
- v liturgii

Zabývali jsme se:

- významem slov v každodenním životě

- Božím slovem v Písmu svatém, slovy v liturgii, modlitbě
- dary Ducha svatého (Iz 11,2), působením Ducha svatého ve SZ a NZ, v církvi

Pokud jsme se těmto tématům během přípravy nevěnovali, zvolíme činnost, která podpoří pochopení významu vkládání rukou a modlitby.

V rámci tohoto setkání můžeme meditovat nad textem modlitby obřadu biřmování. Můžeme vhodně upravit nebo změnit prostor pro modlitbu. Biřmovanci mohou zaujmout postoj nebo gesto, které jim pomůže „být přítom“: mohou sedět, klečat, stát... Můžeme na hlavu nebo ramena vkládat ruce a tím naši modlitbu zvýraznit. Musí být však zřejmé, že ten, za koho se modlíme, to také tak chápe a že mu to není nepříjemné.

Zdůrazníme také význam ticha při modlitbě.

(Ticho bude i během modlitby biskupa při obřadu biřmování.)

⇒ *Průběh obřadu*

Všichni stojíme.

Biskup se modlí se sepjatýma rukama:

Skrze křest dal všemohoucí Otec
 těmto našim bratrům a sestrám život věčný
 a přijal je za své syny a dcery.
 Modleme se,
 aby jim dnes dal plnost svého Svatého Ducha,
 aby je svým Duchem pomazal a potvrdil jejich poslání,
 jako pomazal a potvrdil svého Syna, našeho Pána Ježíše Krista.

Chvilé tiché modlitby celého společenství.

Biskup vztáhne ruce nad všechny biřmovance a modlí se:

Všemohoucí Bože, Otče našeho Pána Ježíše Krista,
tys dal ve křtu těmto svým služebníkům
odpuštění hříchů a život věčný.

Sešli na ně svého Ducha Utěšitele:
dej jim ducha moudrosti a rozumu,
ducha rady a síly,
ducha poznání a lásky
a naplň je duchem bázně před tebou.

Skrze Krista, našeho Pána.

Všichni odpoví: AMEN.

4. Pomazání křížem

⇒ *Význam obřadu*

Pomazání křížem a slova, která se u toho říkají, jasně naznačují účinek daru Ducha svatého. Pokřtěný, který je rukou biskupovou označen vonným olejem, dostává nezrušitelné znamení, pečeť Páně, spolu s darem Ducha svatého. Ten biřmovance dokonaleji připodobňuje Kristu a dává mu milost, aby mezi lidmi šířil „příjemnou vůni“.¹

Pomazání křížem je v obřadu biřmování vysvětleno jako „označení pečeti“. Je to biblický výraz (srov. Ef 1,13-14). Pečeť Ducha je znamením, že biřmovanec patří Bohu, který ho skrze tuto pečeť posiluje, aby obstál na cestě životem.

Pomazání

Mazání olejem souvisí se starozákonním pomazáním kněží, proroků a králů a s Ježíšovým titulem „Christos“ - „Mesiáš“, tj. Pomazaný. Naše pomazání olejem zpřítomňuje podíl člověka na Kristově královském, prorockém a kněžském poslání. Přijali jsme poslání a službu.

Křížmo

Je olej, který obsahuje jako jediný dvě složky. K olivovému oleji se přidává vonná složka - balzám. Olej je znamením plnosti milostí, které má příjemce svátosti šířit kolem sebe jako vůni.

Pečeť

Nositel pečete slouží pánu, jehož znamení je vyryto do pečeti. Je zmocněn a poslán vystupovat jeho jménem. V Písmu svatém a v liturgii vyjadřuje Boží vyvolení a poslání. Ve svátostech přijímáme znamení Krista – znamení kříže, znamení smrti a vzkříšení. V biřmování je zpečetěna skutečnost, že to, co se událo ve křtu, je naplněno. Stáváme se svědky života v Duchu svatém a jeho působení v nás. Náš život se má líbit Bohu a máme sloužit lidem.

---

¹ Obřady biřmování č. 9

⇒ *Aktivity podporující význam*

Vybereme činnosti, které jsou potřebné k porozumění řeči symbolů. Skrze vnější znamení máme vyjádřit vnitřní význam, podstatu, postoj.

Pomazání olejem

- Přemýšlíme o vlastnostech oleje.
Olej zkrášluje, léčí, má sílu z plodů rostlin nebo z plodů stromů, usnadňuje obranu – vyklouznutí ze sevření, je znamením posvěcení.
- Přemýšlíme o užívání oleje v Bibli v souvislosti s náboženskými obřady a o významu oleje jako znamení milosti ve svátostech.

Můžeme využít následujícího pracovního listu:

Přečteme biblické texty a rozdělíme je do tří skupin.

Pomazání olejem jako

1. znamení radosti a úcty
2. znamení uzdravení
3. znamení vyvolení a posvěcení

(pomazání člověka ke službě Bohu, posvěcení předmětů k bohoslužbě)

Ke každému ze tří významů můžeme mít výklad.

Pracovní list

(3) Samuel tedy vzal roh s olejem a pomazal ho uprostřed jeho bratrů. A duch Hospodinův se Davida zmocňoval od onoho dne i nadále. 1S 16,13

(1) Bude tě milovat a bude ti žehnat a rozmnoží tě. Požehná plodu tvého života i plodu tvé role, tvému obilí, tvému moštu, tvému oleji, vrhu tvého skotu a přírůstku tvého bravu na zemi, o níž se přísahou zavázal tvým otcům, že ti ji dá. Dt 7,13

(1) Dám vaší zemi déšť v pravý čas, déšť podzimní i jarní, a budeš sklízet své obilí, svůj mošt a olej. Dt 11,14

(3) Hospodin řekl Mojžíšovi... připravíš olej svatého pomazání... Pomažeš jím stan setkávání a schránu svědectví... pomažeš Árona a jeho syny a posvětiš je, aby mi sloužili jako kněží... Izraelcům pak vyhlásíš: To je olej svatého pomazání pro mne po všechna vaše pokolení. Ex 30,25-31

(3) A Jákob na tom místě, kde s ním mluvil, postavil posvátný sloup, sloup kamenný, a vykonal na něm úlitbu: polil jej svrchu olejem. Gn 35,14

(1) Tu vzala Marie libru drahého oleje z pravého nardu, pomazala Ježíšovi nohy a oťrela je svými vlasy. Dům se naplnil vůní té masti. J 12,3

(2) Učedníci... potírali olejem mnoho nemocných a uzdravovali je. Mk 6,12

(1) Kéž by mi bylo jak za předešlých měsíců... kdy se mé nohy koupaly ve smetaně a skála mi vylévala potoky oleje. Jb 29,6

(2) Je někdo z vás nemocen? Ať zavolá starší církve, ti ať se nad ním modlí a potírají ho olejem ve jménu Páně. Jk 5,14

(1) Humna budou plná obilí, lisy budou přetékat moštem a čerstvým olejem. Jl 2,24

(1) Tvé šaty ať jsou v každé době bílé a tvá hlava ať nepostrádá vonný olej. Kaz 9,8

(2) Přistoupil k němu, ošetřil jeho rány olejem a vínem a obvázal mu je, posadil jej na svého mezka, zavezl do hostince a tam se o něj staral. L 10,34

(1) Tu řekly ty pošetilé rozumným: „Dejte nám trochu oleje, naše lampy dohasínají!“ Mt 25,8

(1) Prostíráš mi stůl před zraky protivníků, hlavu mi olejem potíráš, kalich mi po okraj plníš. Ž 23,5

(2) Potom se ženy vrátily, aby připravily vonné masti a oleje. Ale v sobotu zachovaly podle přikázání sváteční klid. L 23,56

- Přemýšlíme o významu oleje v liturgii.

Můžeme donést nádobky olejů a vysvětlit význam jejich žehnání či posvěcení:

Olej nemocných

Olej katechumenů

Křížmo

Můžeme mít k meditaci text modlitby při posvěcení křížma.

- Kněz může každému žehnat a pomazat jej olejem.

Požehnání oleje

Bože, moci a ochrany svého lidu, ty jsi stvořil olej, znamenání síly. Požehnej + tento olej. A když jím budou pomazáni tvoji věrní, uděl jim sílu, aby od tebe nově obdrželi moudrost a moc, aby hlouběji rozuměli Kristovu evangelium, odvážně přijímali obtíže křesťanského života, stali se hodnými vyvolení za syny a radovali se ze života v tvé církvi. Skrze Krista, našeho Pána.

Amen.

Můžeme jednotlivě přijímat pomazání posvěceným olejem. Na závěr se můžeme modlit např. litanii k Duchu svatému.

Pečeť

Biřmovanci si mohou napsat na ozdobný papír slib nebo text, který je pro ně důležitý, a voskem zpečetit. Svůj slib si doma uschovají. Je možné při vhodné příležitosti pečeť rozlomit (např. slavnost Seslání Ducha svatého, výročí slavení biřmování) a obnovit nebo doplnit svůj slib a pak znovu zapečetit.

⇒ *Průběh obřadu*

Biskup chodí od jednoho biřmovance k druhému. Pokud je biřmovanců menší počet, je možné domluvit se s biskupem, že k němu budou biřmovanci přistupovat jednotlivě. Kmotr položí pravici na rameno biřmovance a řekne biskupovi jeho jméno. Nebo jméno řekne biřmovanec či přítomný kněz.

Asistenci biskupa se předávají biřmovací lístky. Biřmovanec si vezme od asistence památku na biřmování. Předání památek je možné domluvit předem i jiným způsobem (např. v závěru mše svaté).

Biskup namočí špičku palce pravé ruky do křížma a dělá palcem kříž na čele biřmovance. Přitom vysloví biřmovací jméno a říká:	..., přijmi pečeť daru Ducha svatého.
Biřmovanec:	AMEN.
Biskup:	Pokoj tobě.

5. Přímluvy

Mohou se zapojit biřmovanci, kmotři, rodiče, doprovázející během přípravy.

Po přímluvách pokračuje mše svatá bohoslužbou oběti.

Obětní průvod

Dva z biřmovanců (nebo podle potřeby více) se připraví k přinesení obětních darů.

Svaté přijímání

Biskup obvykle podává Tělo Páně biřmovancům a kmotrům. Je také možno podávat pod obojí způsobou. Je dobré domluvit vše předem a potřebné připravit.

Zpěv Te Deum

Te Deum laudamus (Tebe Bože chválíme) jsou začáteční slova latinského slavnostního hymnu, označovanému častěji zkráceným názvem Te Deum. Tradice připisuje autorství svatému Ambrožovi a svatému Augustinovi. Text je určen pro slavnosti jako vyjádření díky a chvály Boha.

Zpívá se po uložení Eucharistie do svatostánku a po ukončení purifikace.

Biskup zazpívá: “Te Deum“, všichni stojí a zpívají čtyři sloky hymnu. Píseň ukončí biskup modlitbou po přijímání. Všichni se posadí a nyní je prostor pro poděkování.

Poděkování

Je dobré připravit si ho předem a zdůraznit osobní vztah biřmovanců a farního společenství k církvi shromážděné kolem biskupa.

Příloha 1: Obřad biřmování

Podle aktuální situace ve farnosti doplníme údaje. Texty můžeme výtvarně a graficky zpracovat tak, aby biřmovanci mohli sledovat průběh obřadu biřmování. Např. můžeme doplnit jména biřmovanců, text přímluv, prostor na podpisy...

SLAVENÍ SVÁTOSTI BIŘMOVÁNÍ

1. Představení kandidátů biřmování biskupovi

2. Obnova křestního vyznání

Stojíme před biskupem, který se ptá, a my odpovídáme:

Biskup:	Zříkáš se ducha zla, všeho, co působí, i všeho, čím se pyšní?
Biřmo- vanci:	ANO.
Biskup:	Věříš v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země?
Biřmo- vanci:	VĚŘÍM.
Biskup:	Věříš v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, jenž se narodil z Marie Panny, byl ukřižován a pohřben, vstal z mrtvých a sedí na pravici Otcově?
Biřmo- vanci:	VĚŘÍM.

Biskup:	Věříš v Ducha svatého, Pána a dárce života; v Ducha, jenž byl o letnicích dán apoštolům a dnes bude skrze vzkládání rukou dán také vám?
Břřmo- vanci:	VĚŘřM.
Biskup:	Věříš v svatou cřřkev obecnou, společenství svatých, odpuřřtění hřřřchů, vzkřřřšení mrtvých a život vřřčný?
Břřmo- vanci:	VĚŘřM.
Biskup:	Tak vřřřme. Tak vřřř cřřkev. A tuto vřřru vyznáváme a ona je nařřř slávou v Kristu Jeřřřři, nařřem Pánu.
Celě shromářř- dění:	AMEN.

3. Vkládání rukou

Všichni stojíme.

Biskup se modlí se sepjatýma rukama:

Skrze křest dal všemohoucí Otec
těmto našim bratrům a sestrám život věčný
a přijal je za své syny a dcery.
Modleme se,
aby jim dnes dal plnost svého Svatého Ducha,
aby je svým Duchem pomazal a potvrdil jejich poslání,
jako pomazal a potvrdil svého Syna, našeho Pána Ježíše
Krista.

Chvilé tiché modlitby celého společenství.

Biskup vztáhne ruce nad všechny biřmovance a modlí se:

Všemohoucí Bože, Otče našeho Pána Ježíše Krista,
tys dal ve křtu těmto svým služebníkům
odpuštění hříchů a život věčný.
Sešli na ně svého Ducha Utěšitele:
dej jim ducha moudrosti a rozumu,
ducha rady a síly,
ducha poznání a lásky
a naplň je duchem bázně před tebou.
Skrze Krista, našeho Pána.

Všichni odpoví: AMEN.

4. Pomazání křížem

Biskup namočí špičku palce pravé ruky do křížma a dělá palcem kříž na čele biřmovance. Při tom vysloví své biřmovací jméno a říká:	..., přijmi pečeť daru Ducha svatého.
Odpovíš:	AMEN.
Biskup:	Pokoj tobě.

5. Přímluvy